

Kmetske slike

(Janko Kersnik, 1852-1897)

Ponkrčev oča!

Pod Kompoljskim gradom je živela mlada dekla, ki je bila samska. Nekega dne je prišel mimo grajski učitelj. Ko je zagledal mlado deklo se je takoj zaljubil vanjo. Kmalu zatem je bila mlada dekla Urška noseča. Ko se je otrok rodil je bila Urška zelo bolna zato ni mogla priti k krstu. Otroka so krstili za Ponkrecu. Vsi so nasprotovali temu imenu a duhovniku se ne more ugovarjati. Ko je Urška zvedela kako je njenemu sinu ime se je zgrozila in še bolj zbolela. Naslednji dan je Urška umrla. Čez trideset let je bil Ponkrec že velik in je imel v lasti posestvo.

Nekega večera je na obisk prišel capin ki je bil na smrt bolan. Povedal mu je da je njegov oče. Ponkrec se je zgrozil a mu je vseeno verjel. Naslednji dan je Ponkrecev oče umrl zaradi bolezni. Pogreb je plačal vseeno Ponkrec.

Rojenica!

Živela je bela žena Rojenica, ki napove kmetovemu novorojenčku veliko bodočnost. Toda njen resnični potek se obrača nekam drugam. Sinu, ki ga je Jurca najprej namenil za gospodarja, na tihem celo za škofa, pri študiju spodleti. Postane pisar na bližnjem uradu. Nato ga pokličejo v vojsko (sina), kar v Jurci sproži nove upe. Toda v naglem zasuku sledi še zadnja postaja navzdol; beden pogreb vojaškega prostaka na daljnem Dunaju, klavrna zadnja pot krste, ob kateri se po naključju ustavi cesar in mrtvemu nakloni svoj pozdrav. Napoved Rojenice se je res izpolnila, toda povsem drugače, kot jo je nekoč doživel pijani Jurca.

Zemljiška knjiga!

V večernem vzdušju navadne vaške krčme, sta se pogovarjala advokat Pavlin in zdravnik Sever. Pregarjala sta dolgčas z igranjem domin in s pogovorom o Znojilčevem posestvu. Zgodba

je govorila o nekem očetu, ki je imel dva sina. Ta oče je umrl še preden je napisal oporoko, zato je posestvo dobil Tomaž, doto sta pa dobila ta Matevž in rejenka Lajda. Lajda je šla za deklo na bližnjo posest, Matevž pa je šel za hlapca na Tomaževem posestvu. Čez nekaj časa sta imela Matevž in Lajda otroka Lukca, ki sta kmalu zatem umrla, matevž je pa izginil neznano kam. Ker je šlo Tomaževi kmetiji vse čedalje bolj navzdol so jo morali prodati. Ta kupec Znojilčevega posestva je bil advokat Pavlin.

Mačkova očeta!

Stari Maček je le mukoma in šele v poznih letih izročil kajžo in zemljo svojemu, že preko štirideset let staremu sinu. Čeprav si je stari Maček v hiši izgovoril živež in poboljšek, ga sin kmalu zatem požene čez prag. Ko je stari Maček izročil svoj grunt, je izgubil vse. Telesno nebogljen hira pod sosedovo streho, dokler ne umre. In ta situacija se ni zgodila samo staremu Mačku temveč čez veliko let tudi mlajšemu Mačku, če ne huje, saj se ta predaja še žganju. Iz roda v rod gre strast in prekletstvo grunta, ki tako pošastno nagraja garanja ter stradanja polno življenje Mačkov.

Mohoričev Tone!

Živel je Tone, ki se je poročil z Marjano katera je imela rejenko Cilko. Imel je brata Šimona ki se je priselil Tonetu. Ta se je takoj zaljubil v Cilko. Nekega den je šel Tone na semenj, da bi prodal kravo, a je žal ni prodal. Pri Mohoričevih je šlo vse čedalje bolj navzdol, čedalje manj denarja in hrane so imeli. Začeli so živeti v pomankanju. Čez čas je umrla Marjana. Kmalu zatem je moral Šimon v vojsko. Ker se ni kmalu vrnil so mislili da je mrtev. Cilka je bila čisto obupana, saj je bila zaljubljena v Šimona. Čez čas sta se Tone in cilka poročila, da bi utišala zlobne jezike-živela sta namreč sama v hiši. Kmalu zatem je Cilka povila otroka. Čez nekaj let se je iz vojske vrnil Šimon. Vsi so bili presenečeni saj so mislili da je že mrtev. Šimon je bil nad Cilkinem otrokom zelo presenečen. Bil je zelo razočaran.

Otroški dohtar!

Mana je bila otrok brez staršev, a z bogatim posestvom in obetajočo prihodnostjo, doraste in si po lastnem čustvu izbere človeka, s katerim se želi poročiti. Toda ker je mladoletna, si ne more sama izbrati moža. Ker si je izbrala človeka, ki je bil samo kovač in brez velikega premoženja, se njeni želji postavi po robu najprej Molek in nato pa še sodnik. Toda ona vztraja pri svojem hotenju in čustvu. Ko dobi nezakonskega otroka, Molek s časom popusti. Sodnik pa ostane neizprosen varuh njene imovine in zakona ne dovoli. Mana pod težo te odločitve hira in nazadnje umre. Tako postane žrtev svoje bogate lastnine.

Kmetska smrt!

Planjavec je bil trden mož. Nekega dne se mu je na hiši odkrila slamnata streha.

Ko pleza na lestev in prekriva slamnato streho pade v hišno ognjišče. Planjavec pade v ogenj, kjer se hudo ožge, da ni več rešitve. Planjavec ve, da bo umrl in to resnico mu povejo tudi sosedge, ki stojijo poleg njegove postelje. Toda zanj te besede niso bile strašne. Pred smrtjo se spove duhovniku in možem narekuje svoj testament, da bo njegovo premoženje prišlo v prave roke. Nazadnje je umrl in hišo je preplaval ženski jok.

Mamon!

Šimon se je rodil v majhni vasi imenovano Selo. Hodil je v šolo in bil je zelo bister in učen fant. Njegova želja je bila postati duhovnik. Pisal je tudi zapiske o svojem premoženju. Napisal je kar nekaj knjig saj je služboval kot duhovnik in si s tem nabiral denar. Danes ne ve nobeden ničesar o njem, znano je samo tisto kar je zapisal v zapisnikih. Umrl je kot župnik in njegovo premoženje se je razdelilo med uboge, revne in bolne.